100 جىلدىق كۇرەس جولىندا جاڭا ساپارعا اتتانايىق · ايگىلى قايراتكەرلەر

جيەساڭ سونانداجيە:

كوكشيلەمەن بىتە قايناسقان رۋح

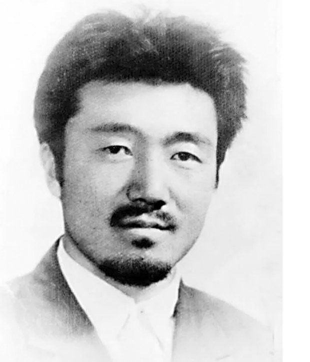

جيەساڭ سونانداجيەنىڭ سۋرەتى.

□ سۋرەتتى شينحۋا اگەنتتىگى تاراتقان

□ شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ ٴتىلشىسى لي لينحاي

20 نەشە جىل وتسە دە سونانداجىڭ اكەسى جيەساڭ سونانداجيەنى ساعىنۋمەن كەلەدى.

اكەسى قۇربان بولعاندا سونانداجىڭ 10 جاستا ەدى. "ەسىمدە قالۋىنشا، اكەم قاشاندا قاربالاس جۇرەتىن، تاۋسىلعىسىز تاۋدى شارلاۋمەن، ٴبىتىپ بولماس قىزمەت تەكسەرۋمەن بولاتىن"، - دەدى سونانداجىڭ، - "ەرجەتكەننەن كەيىن بارىپ باسقالاردىڭ اڭگىمەسىنەن، اكەمنىڭ قىزمەتتەستەرىنەن شىنايى اكەمدى ٴتۇسىندىم، ول ٴبىزدىڭ قۇرمەتتەۋىمىزگە ەرەكشە تاتيدى".

سونانداجىڭ قازىر چيڭحاي ولكەسى يۋيشۋ زاڭزۋ اۆتونوميالى وبلىسى جىدو اۋدانى جاحى اۋىلدىق پارتكومىنىڭ شۋجيى. ول: اكەمنىڭ رۋحى شام - شىراق سياقتى العا ىلگەرىلەۋ جولىما جارىق شاشىپ تۇرادى، - دەيدى.

سونانداجيە ناعىز مالشىنىڭ بالاسى، تۋعان اۋىلى جىدو اۋدانى سوجيا اۋىلى موچۋي قىستاعى. 1974 - جىلى ول داشۋەدەن وقۋ تاۋسقاننان كەيىن مەكتەپتە قالىپ قىزمەت ىستەۋ جانە بەيجيڭگە بارىپ اۋدارماشىلىق قىزمەتپەن اينالىسۋداي ورايدان كەشىپ، ٴوزى تۋىپ - وسكەن جىدو ساحاراسىنا قايتىپ ورالادى.

سونانداجيە اۋىلىنىڭ وقۋ - اعارتۋ ىستەرىنىڭ داموىنا كوڭىل ٴبولدى، جىدو اۋداندىق مادەنيەت، وقۋ - اعارتۋ مەكەمەسىنىڭ ورىنباسار باستىعى بولىپ تۇرعان كەزىندە مال شارۋاشىلىق ونىرلەرىندەگى كوپتەگەن وقۋشىلار ەكونوميكالىق قيىنشىلىققا جولىققاندا، ول بارىنشا قولشىنىپ، ولارعا كومەكتەسىپ وتىردى.

قازىر يۋيشۋ وبلىستىق ۇلتتىق ٴتىل - ادەبيەت قىزمەتى ورتالىعىنىڭ مەڭگەرۋشىسى مىندەتىن وتەيتىن زۇڭ جينساي سونانداجيەنىڭ كومەگىنە يە بولعانداردىڭ ٴبىرى، سول جىلدارى ول باستاۋىش مەكتەپ وقىپ جۇرگەندە وقۋ اقىسىن تاپسىرا الماعاندىقتان وقۋدان شەگىنۋگە ٴماجبۇر بولادى. "سونانداجيە ٴوزىنىڭ ەڭبەكاقىسىمەن تالاي رەت ٴبىزدىڭ وقۋ اقىمىزدى تولەپ، ٴبىز سياقتى مالشى بالالارىنىڭ وقۋ ارمانىن جۇزەگە اسىرۋىنا كومەكتەستى".

1987 - جىلى سونانداجيە جىدو اۋدانى سوجيا اۋىلدىق پارتكومىنىڭ شۋجي مىندەتىن ۇستەنە الدى. ول: "سوجيانى جاقسى گۇلدەندىرىپ، اۋىلداستارىمدى جاقسى تۇرمىسقا كەنەلتپەسەم، سوجيانىڭ ۇلى بولعانىمدى اقتاماعانىم، ٴبىر كوممۋنيستىك پارتيا مۇشەسى مىندەتىمدى وتەمەگەنىم" دەگەن مۇرات ورناتادى.

ول مال شارۋاشىلىق تۇيىندەرىن ارالاپ، مالشى بۇقاراسىنىڭ ٴوندىرىس، داموۋ جونىندە جاقسى ٴادىس - امال تابۋىنا كومەكتەسەدى. بۇكىل اۋىلداعى 4 مال شارۋاشىلىق كوميتەتىندە، 16 مالشىلار گرۋپپاسى مەن 700 نەشە مالشى وتباسىندا تۇگەلدەي ونىڭ ٴىزى قالدى. ول مالشى وتباسىلارىن ارالاپ جۇرگەندە ٴبىر قارت اكەيدىڭ جالاڭاياق ەكەندىگىن كورىپ، وعان ٴوزىنىڭ ەتىگىن شەشىپ بەرەدى.

20 - عاسىردىڭ 80 - جىلدارىندا كوكشىلدە جورعالاردى زاڭسىز اۋلاۋ جاعدايى اۋىر بولاتىن، جورعانىڭ سانى 200 مىڭنان كۇرت ازايىپ، 20 مىڭعا جەتپەي قالدى. قاتتى تاراۋدىڭ بەكىتۋىمەن سونانداجيە قورشاعان ورتانى قورعاۋ قارۋلى گرۋپپاسىن قۇرىپ، اترەت مۇشەلەرىن باستاپ ىلگەرىندى - كەيىندى كوكشىلدىڭ قويناۋىنا 12 رەت كىرىپ، زاڭسىز اۋلاۋشى ەلەمەنتتەرگە سوققى بەرەدى.

تەڭىز دەڭگەيىنەن ورتاشا بيىكتىگى 4600 مەتردەن اساتىن كوكشىل "چيڭحاي - شيزاڭ ۇستىرتىندەگى باعالى، سيرەك كەزدەسەتىن جابايى جانۋارلاردىڭ گەن قويماسى" دەپ اتالعان، چيڭحاي ولكەسى يۋيشۋ زاڭزۋ اۆتونوميالى وبلىسىنىڭ باتىس سولتۇستىك بولىگىندە كۇن ەرەكشە سۋىتقاندا تومەنگى تەمپەراتۋرا نولدەن تومەن 46 سەلتسي گرادۋسقا تۇسەدى، سانجياڭيۋان، جياڭتاڭ، ارجينشان سىندى 3 جاراتىلىستىق قورىقپەن جالعاسىپ جاتادى.

سونانداجيە مەن اترەت مۇشەلەرى كوكشىلدە شارلاۋ جاساپ جۇرگەندە، زاڭسىز اۋلاۋشى ەلەمەنتتەر تەرىسىن سىپىرىپ اكەتكەن قىرۋار جورعانىڭ ولىگىن بايقايدى. قاندى قاساپ كورىنىس ونىڭ جۇرەگىن تىلگىلەپ، كوكشىلدى قورعاۋ بەكىمى ٴتىپتى دە بەكەمدەلە تۇسەدى.

1994 - جىلى 1 - ايدىڭ 18 - كۇنى تۇندە جىدو اۋداندىق پارتكومنىڭ ورىنباسار شۋجيى، جىدو اۋداندىق باتىس بولىك قىزمەت كوميتەتىنىڭ شۋجيى مىندەتىن وتەپ جاتقان سونانداجيە مەن 4 اترەت مۇشەسى كوكشىلدە 20 زاڭسىز اۋلاۋشى ەلەمەنتتى ۇستاپ، 7 اۆتوموبيلدى جانە 1800دەن استام جورعانىڭ تەرىسىن قولعا تۇسىرەدى، بۇزاقىلاردى ايداپ تايياق كولىنىڭ ماڭىنا بارعاندا ولار بۇزاقىلاردىڭ شابۋىلىنا ۇشىرايدى. سونانداجيە قۇلان دالادا قولدارىنا مىلتىق ۇستاعان زاڭسىز اۋلاۋشىلارمەن اتىستىق قانى قالعانعا دەيىن تىرەسىپ، اقىرىندا كوكشىلدىڭ نولدەن تومەن 40 سەلتسي گرادۋستىق قارلى بورانىندا قاتىپ مۇز ايكەلگە اينالادى.

ونىڭ تىنىسى وسىلايشا 40 جاسىندا كوكشىلدە ماڭگىلىككە توقتادى.

سونانداجيە قۇربان بولعاننان كەيىن سۇيەك كۇلى كوكشىلدەگى تايياق كولى بويى مەن كۇنلۇن تاۋى ساعاسىنا شاشىلىپ، ٴوزى سۇيگەن دالاسىمەن ماڭگىلىك سەرىك بولۋعا تابىستالدى.

قازىر كوكشىل اتى زاتىنا ساي "حايۋاناتتار پاتشالىعىنا" اينالدى. چيڭحاي - شيزاڭ تاس جولىنىڭ بويىنان ەمىن - ەركىن جايىلىپ جۇرگەن جورعالار، جابايى ەسەك پەن جابايى قوداستار ۇنەمى كەزدەسەدى. كوكشىلدەگى جورعانىڭ سانى قازىر 70 مىڭنان استى.

2017 - جىلى كوكشىل چيڭحاي - شيزاڭ ۇستىرتىندەگى تۇڭعىش دۇنيە جۇزىلىك جاراتىلىستىق مۇرا ٴوڭىرى بولدى. قازىر جىدو اۋدانى سانجياڭيۋان مەملەكەت باقشاسى چاڭجياڭ دارياسى قايناري باقشا اۋماعىنا كىرگىزىلدى.

2013 - جىلى 9 - ايدا "قورشاعان ورتا قورعاۋ جاۋىنگەرى" جيەساڭ سونانداجيە ەسكەرتكىشى تەڭىز دەڭگەيىنەن 4767 مەتر بيىك كۇنلۇن تاۋى ساعاسىندا ورناتىلدى. جولاۋشىلاي وتكەن تالاي بۇقارا وسى ارادا توقتاپ، ەسكەرتكىشكە حادالارىن قويىپ، وزدەرىنىڭ قۇرمەتى مەن ساعىنىشىن بىلدىرەدى.

"مەن اكەمنىڭ ٴىزىن باسىپ، سانجياڭيۋاندى جاقسى قورعايمىن، 'جۇڭحۋا سۋ مۇناراسىن' جاقسى كوزەتەمىن"، - دەدى سونانداجىڭ.

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 6 - ايدىڭ 8 - كۇنى شينيڭنەن بەرگەن حابارى)

شۇي جىنچاۋ:

جاڭا ٴداۋىردىڭ پورت جۇمىسشىسى "مويمايدى"

شۇي جىنچاۋدىڭ چيڭداۋ پورتىندا قىزمەت ىستەگەن كەزىندەگى ماتەريال سۋرەتى.

□ سۋرەتتى شينحۋا اگەنتتىگى تاراتقان

□ شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ ٴتىلشىسى ۋاڭ كاي

"جاڭا داۋىردە ٴاربىر پورت جۇمىسشىسىندا 'ۇزدىگىنەن ورگە ۇمتىلاتىن' رۋح بولعاندا عانا، داۋىرمەن بىرگە قادام باسۋعا، داۋىرمەن بىرگە العا ىلگەرىلەۋگە بولادى"، - دەدى شاندۇڭ پورتى چيڭداۋ پورتى اۆتوماتتاندىرۋ كەمەجايىندا 71 جاستاعى شۇي جىنچاۋ. جاقىن ماڭدا جۇمىس ىستەپ جاتقان ٴبىر تيپتى اۆتوماتتى جۇك قورابى اسپالى كرانى ەل ٴىشى - سىرتىنان كەلگەن جۇك قوراپتارىن ٴدال، جوعارى ٴونىمدى تاسىمالداۋدا.

شۇي جىنچاۋ 1968 - جىلى قىزمەتكە قاتىناسقان، 1994 - جىلى جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسىنا مۇشە بولعان. 1974 - جىلى 7 - ايدا چيڭداۋ پورتىنا كەلىپ قىزمەت ىستەگەنىنەن كەيىن، ول ىلگەرىندى - كەيىندى چيڭداۋ پورتى جۇك قورابى سەرىكتەستىگىنىڭ اسپالى كران شوفەرى، جىلجىمايتىن جابدىق اترەتىنىڭ باستىعى، اسپالى كران اترەتىنىڭ باستىعى، پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۋجيى بولعان، قازىر شاندۇڭ پورتى چيڭداۋ پورتى چيانۋان جۇك قورابى كەمەجايى شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگىنىڭ ينجەنەريالىق تەحنيكا بولىمىندە جىلجىمايتىن جابدىق اعا ديرەكتورى مىندەتىن وتەۋدە.

"ٴداۋىر مەنى ۇيرەنۋگە ٴماجبۇرلەدى، العا باسۋعا ٴماجبۇرلەدى؛ ٴداۋىر مەنى تابىسقا جەتكىزدى، ٴبىز پورت جۇمىسشىلارىن جەتىستىردى"، - دەدى 50 جىلدان استام قىزمەت بەلەسىنە قايىرىلا قاراعان شۇي جىنچاۋ قورىتىندىلاپ.

جان قيارلىقپەن شايقاسۋ جانە جاڭالىق اشۋ دەگەندى اۋزىنان تاستامادى، "مويماۋ" — شۇي جىنچاۋدىڭ "جەتىلۋ قۇپيا شيفرى".

20 - عاسىردىڭ 90 - جىلدارى ەلىمىزدىڭ ٴارقايسى ٴىرى پورتتارىندا جاھاندانعان تاسىمالدىڭ قىزۋ ورلەۋى كوتەرىلدى، الايدا ول كەزدە كوپتەگەن پورتتاعى جۇك قوراپتارىن تيەۋ - ٴتۇسىرۋ ونىمدىلىگى تومەنىرەك بولاتىن. كەيبىر پورتتاردىڭ تيەۋ - ٴتۇسىرۋى وتە باياۋ بولعاندىقتان، قاريدارلاردىڭ جازىرعۋىنا ۇشىرايتىن، اۋەلى، قاريدارلارىنان ايرىلىپ تا قالاتىن.

وسى سەبەپتى سول كەزدە پورتتىڭ ٴبىرىنشى شەبىندە اسپالى كران اترەتىنىڭ باستىعى بولىپ ىستەيتىن شۇي جىنچاۋ تيەۋ - ٴتۇسىرۋ جۇمىسىنىڭ ونىمدىلىگىن جوعارىلاتۋعا بەل بايلادى.

ٴبىر رەتتە بولماسا ەكىنشى رەت، ەكىنشى رەتتە بولماسا ٴۇشىنشى رەت... ٴار كۇنى جۇمىسشىلاردى باستاپ شۇعىل كەڭەسۋ، تولعانۋ جيىنىن اشاتىن... كوپتەگەن جۇمىسشى العاشىندا "جانعا جايلى جۇمىستى ىستەمەي، جۇمىس ۋاقىتى ونىمدىلىگىنە تالپىنعانى نەسى" دەپ ٴتۇسىنىپ جەتپەگەن، ٴتىپتى، قابىلداي دا الماعان ەدى.

شۇي جىنچاۋ "مويمادى"، ول باستان - اياق "العان بەتىنەن قايتپايتىن تاباندىلىق" كوڭىل كۇيىمەن جۇمىسشىلارمەن بىرگە كەمەجايدا قايتا - قايتا "شىڭدالۋمەن" بولدى.

كوپ وتپەي بان گرۋپپاسىنداعىلاردى باستاپ بىرتىندەپ "ٴبىر ىلمەكپەن ٴدال ٴىلۋ"، "ٴبىر ٴىلىپ ٴبىتىرۋ"، "شۋلىسىز مەڭگەرۋ" سياقتى ەرەكشە ونەرگە شىنىعىپ، ٴتۇرلى اسپالى كرانىنىڭ تەحنيكالىق ساندى مالىمەتتەرى مەن ماشينانىڭ جۇمىس قاعيداسىن جەتىك يگەرگەن ول اتى زاتىنا ساي "جۇمىسشىلار مامانى" بولىپ تا شىعادى، ٴارى ٴوز قولىمەن "ۋاڭشياۋ فييان"، "شيانشين چۋانجين" سياقتى ٴبىر توپ قوعامدىق ىقپالى يە قىزمەت ماركاسىن جاراتقاندىقتان، تيەۋ - ٴتۇسىرۋ قىزمەت ونىمدىلىگى 20% جوعارىلادى.

دەسەدە شۇي جىنچاۋ مۇنىمەن عانا توقتاپ قالمادى.

جاپونياعا بارىپ كورگەن ٴبىر كەمەشى بىلاي دەيدى: جاپونيا كەمەجايىنىڭ تيەۋ - ٴتۇسىرۋ قىزمەت ونىمدىلىگى وتە جوعارى، ايتسا ايتقانداي بۇكىل دۇنيە جۇزىنە ايگىلى جوعارى ٴونىمدى پورت ەكەن، كوپتەگەن كەمەشى اۋىز جاپپاي ماقتايدى.

شۇي جىنچاۋدىڭ قىزمەتتەسى، اسپالى كران شوفەرى گو لەي ٴتىلشىگە بىلاي دەدى: وسى شاعىن كەشىرمە شۇي جىنچاۋدىڭ "مويماۋ" ارىنىن تاعى دا ارتتىرا ٴتۇستى، بۇل جولى ول وتانىنا داڭق اپەرمەك.

وسى كەزدە چيڭداۋ پورتىنىڭ جاڭا پورت رايونى سالىنىپ بولىپ ىسكە قوسىلعان، وسىزاماندانعان جابدىقتار دا بىرتىندەپ تولىق ورنالاستىرىلعان ەدى.

"قابىلەتتىڭ قارىمدى بولعاندا عانا، جۇمىستى قاپىسىز ىستەيسىڭ". شۇي جىنچاۋ جۇمىسشىلاردى باستاپ تاعى دا جان سالا ىستەپ، جاڭا جابدىقتارعا قانىق بولىپ، جاڭا تەحنيكالاردى زەرتتەپ، جاڭا ادىستەردى تالقىلادى. سونىمەن بىرگە مەكەمە دە شۇي جىنچاۋعا وتە ۇلكەن قولداۋ كورسەتتى، ادام كۇشى قاجەت بولسا ادام كۇشىمەن قامدادى، اقشا قاجەت بولسا اقشا بەردى، ساياسات قاجەت بولسا ساياساتپەن جەبەدى، شۇي جىنچاۋدىڭ جانە ونىڭ ۇجىمىنىڭ ٴبىرتالاي قيىنشىلىقتاردى جەڭۋىنە كومەكتەستى.

2003 - جىلى اسپالى كران اترەتىنىڭ باستىعى رەتىندە شۇي جىنچاۋ ٴبىرىنشى رەت ٴوزىنىڭ جۇمىس جۇرگىزۋ اترەتىن باستاپ جۇك قورابىن تيەۋ - ٴتۇسىرۋ دۇنيە جۇزىلىك رەكوردىن بۇزادى. وسىدان سوڭ "جىنچاۋ ۇجىمى" تاعى دا ىلگەرىندى - كەيىندى جۇك قورابىن تيەۋ - ٴتۇسىرۋ رەكوردىن 9 رەت جاڭالايدى. وسىدان باستاپ "جىنچاۋ ونىمدىلىگى" دۇنيەگە ايگىلى بولدى.

وسىلاي بولا تۇرسا دا شۇي جىنچاۋ اۋەلگىدەي "مويمادى". 2006 - جىلى رازىنكە دوڭگەلەكتى كرانىنىڭ "ماي ەلەكترگە وزگەرتۋ" جىناقتاۋ تەحنيكاسىندا جاڭالىق اشۋدى ۇيىمداستىرىپ اتقارۋعا جەتەكشىلىك ەتىپ، وسى تەحنيكانىڭ حالىقارالىق اقتاڭداعىن تولتىرىپ، جىلىنا 20 ميلليون يۋاننان استام قارجى ۇنەمدەپ، شۇعىل مەن قالدىق گاز شىعارۋ مولشەرىن نولگە جۋىقتاتتى.

بۇل كۇندەرى شۇي جىنچاۋ اۋەلگىدەي ٴداستۇرلى جۇك قورابى كەمەجايىن جاڭالاۋ ساپارىندا العا تارتىپ كەلەدى. ول باستاعان قامال الۋ ۇجىمى ەل ىشىندە تۇڭعىش رەت ەكى جاقتان كوتەرىپ جۇمىس ىستەيتىن كراندى الىس ارالىقتان جارتىلاي اۆتوماتتى مەڭگەرۋدى جۇزەگە اسىرىپ، شوفەردىڭ ٴداستۇرلى جوعارى كەڭىستىكتەگى جۇرگىزۋ بولمەسىنەن شىعىپ، سول جەردىڭ وزىندەگى مەڭگەرۋ بولمەسىندە وتىرىپ الىس ارالىقتان مەڭگەرۋىنە مۇمكىندىك جاساپ، ٴداستۇرلى كەمەجايدى جارتىلاي اۆتوماتتاندىرۋعا، اۆتوماتتاندىرۋعا قاراي جاڭالاۋدا قولدانۋعا بولاتىن تابىستى تاجىريبە جولىمەن قامدادى.

مىنە ساپا مەن ناتيجەگە سۇيەنگەن شۇي جىنچاۋ ىلگەرىندى - كەيىندى رەفورما اۋانگاردى، مەملەكەتتىك تاڭداۋلى كوممۋنيستىك پارتيا مۇشەسى، مەملەكەتتىك ەڭبەك ەرى، مەملەكەتتىك 1 - مامىر ەڭبەك وردەنى، 1 - كەزەكتى مەملەكەتتىك كاسىپتى قادىرلەۋ، ۇلەس قوسۋ ٴمورال ۇلگىسى، ەڭ ارداقتى كۇرەسكەر سياقتى اتاقتاردى داڭقپەن ەنشىلەدى، جاڭا داۋىردەگى جۇڭگو كاسىپ سالاسى جۇمىسشىلارىنىڭ ۇلگىسى اتالدى.

كوپتەگەن داڭقتارعا يە بولعان شۇي جىنچاۋدا باستان - اياق ۇستالىق اۋەلگى ماقسات بار ەدى. جۋىق جىلداردان بەرى ٴبىرىنشى شەپتەگى قىزمەت ورنىنان شەگىنگەنىمەن، شۇي جىنچاۋ جان قيارلىقپەن شايقاسۋ جولىمەن ٴالى تارتىپ كەلەدى.

"مەنىڭشە، تاعى ٴبىراز جۇمىستار ىستەي الاتىن سياقتىمىن، سوندىقتان وسى بىرنەشە جىلدان بەرى مەن تەحنيك جۇمىسشىلارى قوسىنى قۇرىلىسى مەن شەبەرلىككە باۋلۋعا نازار اۋدارىپ كەلەمىن، ٴبىر جىلدا نەشە ون رەت بايانداما جينالىسىنا قاتىناسامىن، بۇل نە ٴۇشىن؟ بىلايشا ايتقاندا، مەن جەكە باسىمنىڭ جەتىلۋ بارىسىنداعى كەشىرمەلەرىم مەن تۇسىنىگەنىمدى ورتاقتاسۋ ارقىلى جاستاردى ەڭبەكتى قۇرمەتتەپ، ەڭبەكتى قىزۋ ٴسۇيىپ، ۇستا رۋحىن جالعاستىرىپ، اسقاقتاتىپ، جاۋاپكەرشىلىك ارقالايتىن، قابىلەتتى تەحنيك جۇمىسشىسى بولۋعا شابىتتاندىرۋ بولىپ تابىلادى"، - دەدى شۇي جىنچاۋ.

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 6 - ايدىڭ 9 - كۇنى چيڭداۋدان بەرگەن حابارى)

باۋ چيفان:

جاڭالىق اشۋدىڭ جەلكەنىن جايدى

باۋ چيفاننىڭ شاڭحاي پورتى كەمەجايىندا قىزمەت ىستەگەن كەزىندەگى ماتەريال سۋرەتى.

□ سۋرەتتى شينحۋا اگەنتتىگى تاراتقان

□ شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ ٴتىلشىسى جيا يۋانكۇن

شاڭحاي 2 - ونەركاسىپ داشۋەسى مەكتەپ اۋماعىنىڭ ىشىنە ورنالاسقان باۋ چيفاننىڭ جاڭالىق اشۋ جولى كورمە سارايىندا ەكسكۋرسيالاۋشىلاردىڭ قاراسى مول، جوعارى مەكتەپ وقىتۋشى - وقۋشىلارى، زاۋود جۇمىسشىلارى... ولاردىڭ بۇل اراعا كەلىپ ىزدەنگەن بىردەن - ٴبىر جاۋابى: جاڭالىق اشۋدىڭ تولاسسىز قوزعاۋشى كۇشى قايدان كەلەدى؟

باۋ چيفان كەمەجاي جۇمىسشىسىنان تەحنيك تىرەكتىسى، كاسىپورىن باستاۋشىسى، زات اينالىمى مامانى، حالىقارالىق ولشەمنىڭ جەتەكشى بەلگىلەۋشىسى... كوپشىلىكتىڭ نازارىندا باۋ چيفاننىڭ ٴومىرى القاۋعا تاتىرلىق، ال باۋ چيفاننىڭ قاراۋىنشا، ول قاراپايىم قىزمەت ورنىندا جاڭالىق اشۋدى ەشقاشان توقتاتىپ كورمەگەن.

1987 - جىلى 4 - ايدىڭ 9 - كۇنى باۋ چيفان "15 توننالىق سىرعىمالى جالعىز شىنجىرلى كوپ جارناقتى كوتەرگىش كران" نىسانى ارقىلى 15 - كەزەكتى جەنەۆا حالىقارالىق تاپقىرلىق جانە جاڭا تەحنيكا كورمەسى التىن سىيلىعىنا يە بولدى. 2015 - جىلى ٴدال وسى سىيلىق بەرۋ مىنبەسىندە ول تاعى دا حالىقارالىق 3 التىن مەدالدى ەنشىلەدى. اراعا 28 جىل سالعان پورت ٴوندىرىسى ادام كۇشىمەن ىستەۋدەن ماشينالانۋعا قاراي ويىسۋدىڭ، ماشينالانۋدان سيفرلانۋدىڭ، ونان اۆتوماتتانۋدىڭ، زەردەلەنۋدىڭ سان رەتكى شارىقتاۋىن جۇزەگە اسىردى، ونىڭ ۇزدىكسىز جاڭالىق اشۋى مەن ەلەۋلى ۇلەس قوسۋى ۇيىمداستىرۋشى جاقتى قايران قالدىردى!

ونىڭ تاپقىرلىعى تەك قانا كوتەرگىش كرانمەن شەكتەلىپ قالمادى. ول ەلىمىز پورتىنىڭ تۇڭعىش ىشكى ساۋدا ولشەمىندەگى جۇك قورابى سۋ جولىن اشۋعا قاتىناستى، ەلىمىزدەگى تۇڭعىش جۇك قورابىن اۆتوماتتى تۇردە ادامسىز جىناۋ الاڭىن سالۋعا قاتىناستى، حالىقارالىق تۇڭعىش بۇكىلدەي اۆتوماتتى بىتىراڭقى كەمە تيەۋ - ٴتۇسىرۋ اسپابى جۇيەسىن زەرتتەپ اشۋعا بەلسەنە قاتىناسىپ، جۇك قوراپ — RFID جۇك تاسىمالى بەلگى جۇيەسىنىڭ حالىقارالىق ولشەمىن باس بولىپ بەلگىلەدى.

شاڭحاي پورتى — جۇڭگونىڭ سۋ جولى تاسىمالىنىڭ ەكونوميكالىق جەلكەنىن باستاپ جايۋدىڭ كۋاگەرى، ال باۋ چيفان پورت ٴوندىرىسىن اۆتوماتتاندىرۋدا جاڭالىق اشۋدىڭ امالياتتا ايگىلەۋشىسى. 40 نەشە جىلدان بەرى باۋ چيفان ٴۇرتىس 5 كەزەك مەملەكەتتىك ەڭبەك ەرى اتاعىنا، مەملەكەتتىك تاڭداۋلى كوممۋنيستىك پارتيا مۇشەسى، 1 - كەزەكتى مەملەكەتتىك كاسىپتى قادىرلەۋ ۇلەس قوسۋ ٴمورال ۇلگىسى اتاعىنا داڭقپەن يە بولدى. ول ۇجىم باستاپ، تەحنيكادا جاڭالىق اشىپ، 3 تۇردەن مەملەكەت تاپقىرلىق سىيلىعىن، 3 تۇردەن مەملەكەت عىلىم - تەحنيكا العا باسۋ سىيلىعىن الدى، پاريج، جەنەۆا سياقتى حالىقارالىق تاپقىرلىق كورمەسىنىڭ 36 التىن مەدالىن ەنشىلەدى. بۇگىنگى كۇنى ول ۇجىم باستاپ جاڭالىق اشۋدىڭ ٴبىرىنشى شەبىندە ٴالى دە قايراتتانا كۇرەس جاساۋدا.

جاڭالىق اشۋ تابان استىندا، الايدا جاڭالىق اشۋ جولى ٴساتتى بولا بەرمەيدى، تەك قانا تالپىنا بەرۋدى، ۇزدىكسىز ىزدەنۋدى قاجەت ەتەدى.

باۋ چيفاننىڭ بۇرىنعى قىزمەتتەسى ۋاڭ ۋيپيڭ "ماي قالام زاۋودىنا 3 رەت بارۋ" حيكاياسىن باياندىپ بەردى. باۋ چيفان ماي قالامنىڭ اشىلىپ - جابىلۋ قۇرىلىمىنىڭ ٴدال كوتەرگىش كرانعا قاجەتتى ەكەندىگىن ويدا - جوقتا بايقايدى، ٴبىراق وسى قاعيدانى كوتەرگىش كرانعا قالاي قولدانۋ كەرەك؟ باۋ چيفان ماي قالام زاۋودىنا بارىپ چەرتوجدى كورگىسى كەلەدى، ٴبىراق زاۋود نە ەسكەتەن قاراتپايدى، نە بويىن اۋلاققا سالادى، اقىرىندا ول ماي قالام زاۋودىنا 3 رەت بارىپ چەرتوجدى كورىپ، سىرىن اشىپ، كوتەرگىش كراننىڭ جاڭا اشىلىپ - جابىلۋ قۇرىلىمىن جۇزەگە اسىرادى.

"ەگەر اياقسىز قالدىرسا، قيىنشىلىقتان تايساقتاسا، جاڭالىق اشۋدىڭ جەڭىسى بولماق ەمەس. شىندىعىندا، بارلىق تەحنيكانى جاڭارتۋدا ماسەلەنى اشۋدىڭ، ماسەلەنى شەشىم ەتۋدىڭ ەرەكشە قيىن بارىسى بولادى". ۋاڭ ۋيپيڭ بىلاي دەيدى: "مۇنداعى تەتىك — قيىنشىلىققا جولىققاندا، ٴسىز قيىندىققا قارسى ۇمتىلۋدى تاڭدايسىز با، الدە تايساقتاۋدى تاڭدايسىز با؟ باۋ چيفان ۇنەمى الدىڭعىسىن تاڭدادى".

قاي جەر حاۋىپتى بولسا، قاي جەردىڭ ونىمدىلىگى تومەن بولسا، قاي جەردىڭ وزىندىك قۇنى جوعارى بولسا، قاي جەردىڭ ساپاسىن جوعارىلاتۋ كەرەك بولسا، باۋ چيفان سول جەر جونىندە باس قاتىراتىن. كاسىپپەن شۇعىلدانعان 40 نەشە جىلدا كەمەجايدى اۆتوماتتاندىرۋ، ينفورماتسيالاندىرۋ، زەردەلەندىرۋ جانە ەنەرگيانى ۇنەمدەپ، لاس زاتتاردىڭ شىعىستىرىلۋ مولشەرىن ازايتۋ قاجەتتىن ارقاۋ ەتە وتىرىپ، ونىڭ جاڭالىق اشۋ كولەمى ۇزدىكسىز كەڭەيدى.

2006 - جىلى 5 - ايدا پاريج حالىقارالىق تاپقىرلىق كورمەسىندە باۋ چيفان تاپقىرلاعان كوپتەگەن قولدانىمدار 4 التىن مەدال الىپ، وسى كورمەدەگى 105 جىلدان بەرى ٴبىر رەتتە كوپ التىن مەدالعا يە بولعان ادامعا اينالدى.

باۋ چيفان ورتاعا قويعان الۋەتتىك كەمەجاي مەن ٴىرى تيپتى بولات - تەمىر كاسىپورنى اراسىنداعى ساقتاۋسىز زات اينالىمى ۇلەستىرۋ - جونەلتۋدىڭ جاڭا ۇلگىسى — بايلىق ۇنەمدەيتىن، ورتاسى تاتۋ كەمەجاي قۇرىلىسىنداعى تاڭداۋلى ۇلگىگە اينالادى، وسى سەبەپتى 2009 - جىلى ول دۇنيە ٴجۇزى ينجەنەريا ۇيىمى بىرلەستىگى "اشىق ساباق تاڭداۋلى ينجەنەريا قۇرىلىسى سىيلىعىنا" يە بولدى.

21 - عاسىرعا جەتكەندە، ەلىمىز دۇنيە جۇزىندەگى جۇك قورابى پورتىنىڭ قابىلداۋ - جونەلتۋ مولشەرى جاعىنان ٴبىرىنشى ٴىرى ەلگە اينالادى، الايدا بۇل سالاداعى حالىقارالىق ولشەمنىڭ جاسالۋىندا جۇڭگونىڭ ۇلەسى تىم از، دەربەس ٴبىلىم مەنشىك ۇقىعى بار جۇڭگو تاپقىرلىعىنىڭ حالىقارالىق ولشەمگە ەنۋى تىپتەن قيىن.

تالاي جىلدار بويى قامال الۋ ارقىلى باۋ چيفان ۇجىمى بەلگىلەگەن جۇڭگو جۇك قورابىنىڭ ەلەكتروندى بەلگى قاتىستى حالىقارالىق ولشەمى — ISO18186 (2011) اقىرى جەنەۆا ISO ورتالىق حاتشىلار باسقارماسىندا رەسمي جاريالاندى. بۇل ەلىمىزدىڭ 1978 - جىلدان باستاپ ISO قيمىلىنا قاتىناسقاننان بەرى، زات اينالىمى، زات يەنتەرنەتى سالاسىنداعى تۇڭعىش رەتكى جۇڭگو العا قويعان، ازىرلەگەن جانە جەتەكشىلىك ەتكەن حالىقارالىق ولشەمگە اينالدى.

جاڭالىق اشۋدى يگەرۋ داموۋدى يگەرگەندىك، جاڭالىق اشۋدى كوزدەۋ بولاشاقتى كوزدەگەندىك. باۋ چيفان قىزمەت ورنىنا جاڭالىق اشۋدىڭ تۇقىمىن سەۋىپ، ۇجىمنىڭ جاڭالىق اشۋ بايتەرەگىنىڭ تامىرىن تەرەڭگە بويلاتىپ، جاپىراعىنىڭ جايقالۋىنا مۇمكىندىك جاسادى. ناتيجەسىمەن ورتاقتاسۋ، بىرگە جەتىلۋ باۋ چيفاننىڭ باسا نازار اۋدارعان ۇجىمدى دامىتۋ ۇستانىمى بولدى. ول مىقتى ۇجىم جاڭالىق اشۋدىڭ نەگىزى، ۇجىمدى شەبەرلىككە باۋلۋ تەتىك دەپ قارايدى.

ۋاقىتشا جاڭالىق اشۋ، ۇنەمى جاڭالىق اشۋ، كۇندە جاڭالىق اشۋ كەرەك. باۋ چيفاننىڭ اماليات ايگىلەۋى ٴومىر بويى توقتامادى، جاڭالىق اشۋ دا تولاستامادى. ول قىزمەت بارىسىندا جاڭالىق اشۋعا تاباندى بولدى، ويتكەنى داموۋ جولىندا جاڭا ماسەلەلەرگە ۇزدىكسىز ٴدوپ كەلىپ، تۇيتكىلدەردى شەشىپ، ومىرشەڭدىك كۇشتى قاۋلاتۋعا تۋرا كەلەدى. باۋ چيفان بىلاي دەدى: "ٴبىزدىڭ قاجىرلىلىقپەن شارۋاشىلىق قۇرۋىمىز تەر توگۋىمىزدى، اۋەلى، اقىل - پاراساتىمىزدى، جاسامپازدىق ەڭبەگىمىزدى ارناپ، مەملەكەتكە اناعۇرلىم زور ۇلەس قوسۋىمىزدى قاجەت ەتەدى، ٴبىز جاڭالىق اشۋ جولىندا ۇزدىكسىز العا باسۋىمىز كەرەك".

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 6 - ايدىڭ 9 - كۇنى شاڭحايدان بەرگەن حابارى)